

Beszélő írások

1. rész

Egy iskolaújság 1934-ből

Van, aki kidobja, van, aki megőrzi. A 2005-ben elhunyt K. Gy. hagyatékában több ládányi irat halmozódott fel, például rendben kötegelve, éppen csak a kartotékolása hiányzik. Diák korától kezdve őrizte a számára fontos és kevésbé fontos írásos anyagokat, amelyek – immár történelmi távlatban – megszólalnak, ha figyelmesen tanulmányozzuk. Ezekből válogatunk ki néhányat. Elsőnek egy kézírásos iskolaújság első számát mutatjuk be.

1934-ben a Vajda Péter Gimnázium (éppen 4 éve vette fel volt igazgatója, az ismert reformkori polihistor nevét) nyolc évfolyamos volt. Az iskola rendszeresen jelentette meg nyomtatott évkönyveit, de időszakonként iskolaújság is megjelent. Ezeket az önképzőkori tagok, általában a 6–8. osztály tanulói szerkesztették. Őket irigylhették meg az akkori negyedikesek (14 évesek), és – egyéb lehetőség híján – kézzel írták, és másolással sokszorosították újságjukat. Az ambiciózus szerkesztő titokban tartotta nevét, a „munkatársai” nevét is, de az is lehet, hogy „egyszemélyes” szerkesztőség dolgozott.

A lap címe: A Mi lapunk, Fejlécén a következő olvasható: *IV. o. t. lapja. Megjelent 1934. febr. Megjelenik két hetenként egyszer.* Bizony még ára is volt: 2 fillér.

Címlapján egy „vers” olvasható I–V. versszak), amely betekintést enged a lap keletkezésének történetébe. Ime a II. versszak:

II.
Először a nyolcadikosok próbálták,
Majd a hatodikosok utánózták,
Nekünk is eszünkbe jutott, hogy jó volna
Egy újságot írni, amelyben minden volna.

Nahát! Igazán nagyra törő terv, és rendkívül modern versforma, a 3–4. sorban még az akkor modernnek számító enjamement (sorátmenet) is olvasható. És nem jányzik a szerzőből az igazi költők optimizmusa sem:

V.
Lapunk sokáig fog állni, remélem,
S ezt az Úristentől szívemből kérem.

A bevezetőt egy vígeposz követi. Címe: *Borsoscukor.* Álljunk meg az első soroknál:

*Darida Misike Podmaniczkyhoz megy,
S ott húsz fillérért finom cukrot vesz.*

Bizony ez már Szarvas történelme! Darida Misikéből később Darida doktor bácsi lett. Édesapja hentesmester volt, háza a fő utcán, éppen a Podmaniczky-bolt mellett állt, így hát nem kellett messzire menni a cukorkáért. (A Podmaniczky-bolt az államosítás után felvette a fantáziadús 42. Sz. Élelmiszerbolt nevet, és „42-es” néven, a Szabadság utca–Deák F. utca sarkán, a korabeli Szarvas legforgalmasabb élelmiszerboltja lett. Volt tulajdonosát, Podmaniczky Jánost egy másik boltba helyezték eladónak, később visszatérhetett „saját” boltjába dolgozni. Az épületben ma fürdőszoba-berendezéseket árulnak, a Daridához helyén üzletor épült.)

Az „eposz” rövid cselekménye: Miska hazamegy, a cukorkák bezejét kipreparálja borssal. Az iskolában kétszer is megkínálja Gyurkát, (akiből később általános iskolai tanár lett). Ime a végkifejlet:

*Gyuri újból ugrált, prűszkölt és köpködött.
Majd így kiáltott: „Ez a borsos Miska velem jól kilökött.”*

Biztos, ami biztos, a szerző a cukorkásdobozt le is rajzolta. A 4. oldalon *A csapat* címmel egy folytatásos regény első része olvasható ilyen lírai indítással: *A Körös vize ezüst kígyóként nyugodott széles medrében. Vagy: A fiú arca felhevült volt, szőke haját körülövezte a napfény. Maga volt a megtetszített élet: a Tavas. Jönnek a fiúk sorba, és a lap alján egy kézfogással megalakul a CSAPAT. (Folyt. köv.) Alatta illusztráció: Körös-part.*

Az 5. lap a humoré. Az egyik vicc (1934!) előhangja a később bekövetkező tragédiának:

Bamberger önkéntes rapporton azt mondja az őrmesternek:

– *Őrmester úr, alázatosan jelentem, kérek öt óra szabadságot.*

– *Minek az magának?*

– *Holnap avatnak sub auspiciis regis doktorrá.*

– *Egyszer még megadom, de amikor ne jöjjön nekem elő ilyen zsidó ünnepekkel!*

Az utolsó oldalon betű- és képrejtvények, tudáspróbás kérdések láthatók és olvashatók a következő szerkesztői megjegyzéssel: *Jutalmakat egyelőre nem adunk, de ha egyszer sok pénzünk lesz, díjakat is adunk.*

Hogy az Úristen meddig segítette az újságkiadást, hogy mi lett a csapat sorsa, és lettek-e jutalmak, talán már soha nem derül ki. Az újságnak még egy száma olvasható a gimnázium könyvtárában, a többinek, ha volt, nyoma veszett.

A negyedikesek viszont négy év múlva leérttségiztek. Köztük volt néhány, később a községben közismertté vált ember: *Melis Mihály*, *Melis György* operaénekes bátyja; *Kutas György* ált. iskolai tanár, aki megőrizte ezt az újságot; *Weisz Magda*, aki *Tömösközi Ferencné* néven az egykori hiánygazdálkodásos időkben a TŰZÉP mindenható alkalmazottja lett, s aki egyike volt Szarvas utolsó zsidó származású polgárainak. (Megrázó emlékeit halála előtt egy hónappal mondta hangszalagra. Szövege várhatóan a Szarvasi Krónika 22. számában jelenik meg.)

Az újságot ismertette és magyarázta:

Kutas Ferenc

Gyerünk a moziba!

Január 11-12-én

18.00 órakor

A KABALAPASI

Színes, feliratos amerikai romantikus vígjáték 96 perc
Főszereplők: Dane Cook, Jessica Alba, Caroline Ford, Chelan Simmons, Dan Fogler, Natalie Morris, Ellia English

Minden baj akkor kezdődött, amikor Charlie tíz éves volt. Az egyik átlagos születésnap zsúron a szokásos üvegezés közben a rémült kisserác megtagadta a puszizkodást egy boszorkányosan ijesztő osztálytársnőjével, aki erre megátkozta kispajtasát.

Tizenhat éven aluliak számára nem ajánlott

Január 11-12-én

20.00 órakor

BEOWULF - LEGENDÁK LOVAGJA

Színes amerikai animációs film, 114 perc

A gótok mások, mint a többi ember. Beowulf pedig minden gót harcos közül is a leghatalmasabb, legerősebb és legvakmerőbb. Rajta kívül senki sem merészelne szembezállni Grendellel, Káin leszármazottjával, az emberevő óriással. Amikor azonban a rém elfoglalja a dánok ősi szentélyét, és lemészárolja az ott élőket, Beowulf útra kel, hogy bosszút álljon régi szövetségeseiért. De nemcsak Grendellel, hanem annak démoni erővel és gyilkos csáberővel bíró anyjával is meg kell küzdenie. Hősök és királyok, isteni erővel bíró harcosok, pokolból jött gyilkosok küzdenek meg egymással az ősi tájon.

Tizenhat éven aluliak számára nem ajánlott